

Alčthcia, březen 1903.

Frant. Lad. Rieger.

Ti, kdož neumírají —

K tichým spáčům v kobkách velebného Vyšehradu doprovodil národ s žalem a žehnáním tělesnou schránku nejdražšího ze svých synů.

Ten, jenž zvonem hlasu, plamenem slov a bleskem myšlenek ze spánku burcoval tisíce, odmlčel se na věky.

Kdo spatřil nepřehledné hradby zástupů, jejichž středem se bral Riegrův průvod pohřební, kdo citem porozuměl mluvě jejich ticha uctivého, znamenal hlavy bezděky se klonící, slzy po tvářích prostých mužů a žen se řinoucí, kdo viděl všechny vrstvy národa s takovými projevy lásky a vděčnosti se kupit kolem rakve jeho a postřehl náhlý tichý vzlyk ze sta hrudí, když v šeru večera, rudými plameny prozářeném, spouštěli ji do hrobu — ten cítil a chápal, že takto v obec mrtvých vcházeti mohou jenom ti, kdož neumírají.

Čím lidu svému byl? Kde jest na širokých lánech žití národního záhon nějaký, jehož úroda nynější by nebyla spolu dílem jeho? V nejedno pole on sám první, rukou svěží a odhodlanou zatkl rýč zúrodňujícího počínu. Svým sluncem nazvala jej láska těch, jimž v životě byl nejbližší. A slunný jas nesl všude do práce národní, světlo i teplo zároveň, světlo myšlenek a podnětů, teplo lásky a dojemné, uchvacující oddanosti. Sám zval se často šťastným člověkem, i ve chvílích, kde jiné byl by schvátit žal. A šťastným byl, neboť zdrojem a měrou štěstí osobního bylo mu národní dobro a rozkvět, jež neustával pěstít, posilovat i utužovat věře s nezdolnou pevností v jeho zdravé, silné, nezmořitelné kořeny.

V měnivých osudech žití veřejného střetnou se snadno a často myse v tuhém sporu snah a mínění. I přišly chvíle, kde snahy a názory velké většiny národa obrátily se proti samé jeho osobě. Přišly okamžiky, kde směl býti nazván zrádцем, aniž se to slovo potkalo s výkřikem obecné nevole; přišel čas, kde šlapali po jeho obrazu, hanlivá slova volali za ním jdoucím v klidu nejčistšího svědomí a potupou nočních vřav rušili klid jeho příbytku; nadešly doby, kde od osudí volebních byl odmítán a kde mu pokrytí i zjevně dávali na srozuměnou, že vyžaduje prospěch vlaste-

neckých sborů, v jejichž čele stál a v jejichž lůně dlouho byl působil, aby s těch míst ustoupil. To minulo, jako se probuzením zaplašuje zlý sen, a glorii, poživší se od drahých desetiletí k jeho dílu, jménu i osobě, pozneslo poznání veliké křivdy. Dávno krok za krokem se dostavujíc propuklo silou neodolatelnou ve chvíli smrti jeho a učinilo jeho cestu ke stánkům odpočinku věčného nevidanou cestou triumfální.

I pak, až po tom všem mocném obecném citovém vzruchu přítomném budoucí mužové klidného chladného soudu dějinného na vážkách kritiky budou vážit dílo a význam jeho, neodmítnou velikého uznání jeho práci životní, jež plodné rýhy zůstavila ve všem našem životě. Ale nade vše jiné zářiti bude i lidem příštích věků našich jeho neochabující, ničím nezkalená láska k národu, vždy sebe a všechen osobní zájem dobru jeho podřizující, a všem duším českým bude vzcházeti posvěcující příklad z běhu žití muže toho, který vyrostl a zmohutněl na výsluní největší přízně národa a tento poklad sobě nejdražší nerozpakoval se obětovati, jak poznal, že jest mu voliti mezi ním a svým odchylným přesvědčením o cestách, jež by vedly k dobru národa. To byl největší důkaz jeho nezměrné lásky k národu a není možno, aby se z něho nelinulo požehnání mravní posily všem nám žijícím i budoucím

